

ЗВІТ ПРЕЗИДІЇ АЕН УКРАЇНИ НА ЩОРІЧНИХ ЗБОРАХ 11-12 ТРАВНЯ 2012 РОКУ

Шановні колеги!

2011-й рік увійшов в історію та запам'ятується нам тим, що цього року Україні виповнилося двадцять років. Двадцять років незалежності. Двадцять років пошуку, спроб реформування та трансформації, помилок та досягнень. За два роки така ж річниця виповниться і нашій академії. Ми можемо чесно пишатися тим, що на протязі всього цього часу ми не були осторонь, а завжди намагалися надати посильну допомогу керівництву країни та її регіонів. Не був виключенням і минулий рік.

Протягом звітної періоду Президією нашої академії, дев'ятьма відділеннями та шістьма регіональними центрами, членами академії проведено значну роботу, спрямовану на підготовку пропозицій з метою виведення економіки країни з кризи та реалізації проголошеного Президентом України В.Ф. Януковичем курсу реформ спрямованого на модернізацію сучасного суспільства. Члени нашої Академії активно працювали над науковою розробкою та практичним втіленням у життя заходів та програм реформування економіки, брали участь у науковому супроводженні соціально-економічних перетворень, дослідженні проблем прогнозування та стратегічного планування розвитку вітчизняної економіки, ліквідації її структурних диспропорцій, розвитку людського потенціалу, а також наукове обґрунтування вирішення проблем економічної інтеграції, в контексті викликів світової рецесії, визначення пріоритетних напрямів модернізації суспільства, економічної і соціальної політики в загальнодержавному та регіональному вимірах.

Серед результатів необхідно виділити:

- аналіз причин і наслідків фінансово-економічної кризи в Україні, її основних тенденцій у сфері державних фінансів, у банківському секторі, фондовому ринку та зовнішньоторговельних відносинах;

- пропозиції до обґрунтування напрямів державної політики, спрямованої на стабілізацію економіки в 2011-2012 рр. на основі зміцнення банківської системи, вдосконалення оподаткування та раціоналізації бюджетних витрат;

- підготовлені аналітичні матеріали до Адміністрації Президента України та Кабінету Міністрів України з проблем реформування податкової системи та удосконалення Податкового та Бюджетного кодексів.

На жаль, Україна опинилась серед країн, які найбільше потерпають від світової кризи, тому сподіватись на швидкий вихід на передкризові ребежі не доводиться. Серед комплексу економічних, політичних, соціальних та інших причин, які обумовили нездатність вітчизняної економіки гідно протистояти викликам нинішньої, та мабуть і настяжних криз, без яких саме існування ринкової економіки є неможливим, однією із визначальних, є саме невідповідність якості технологічного розвитку України останніх років сучасним світовим тенденціям. Загальна відсталість технологічної бази національної економічної системи та слабкість механізмів її інноваційного оновлення – все це значно посилює та буде і у подальшому посилювати негативний вплив кризових ситуацій у світі на ситуацію в Україні та ускладнювати процеси подолання їх негативних наслідків.

Проте нинішня ситуація в економіці України є свідченням того, що дана проблема і надалі залишатиметься однією серед найбільш актуальних.

Технологічна різноукладність вітчизняної економіки, наявність різних техноекономічних секторів, ринкових і галузевих сегментів – це особливість перехідного етапу її розвитку у технологічному і структурному вимірах.

В той же час поточний стан речей не може не хвилювати будь кого з нас, як фахових економістів. З одного боку, Президент України В.Ф. Янукович декларує завдання увійти якомога швидше до 20-ки найбільш розвинутих країн світу, а з іншого у найбільш відомих світових рейтингах позиції України не покращуються, а часом навіть і погіршуються.

Відсутність чітких, прозорих, реалістичних планів і дій уряду з реформування економіки, а також складнощі з виконанням умов МВФ, безумовно, негативно вплинули на очікування бізнесу. Спроби уряду покращити бізнес-клімат, щоб надати поштовх розвитку малого і середнього бізнесу, не були вдалим, особливо з прийняттям Податкового кодексу. Інші підготовлені законодавчі ініціативи врешті не були схвалені парламентом країни.

Таким чином, як показує і досвід Грузії, регуляторна політика і досі є однією з ключових реформ, що необхідні країні. Початок відновлення світової економіки створює передумови виходу України з кризи. Проте цього недостатньо для підвищення конкурентоспроможності країни. Україні насамперед потрібні дії, спрямовані на стабілізацію державних фінансів, оздоровлення банківської системи, спрощення системи регулювання і стимулювання конкуренції. Не вживши цих заходів, Україна буде програвати у гострій конкурентній боротьбі країнам, що винесуть потрібні уроки після кризи.

Наявність подібних розривів та необхідність їх ліквідації і ставить на порядок денний перед членами нашої академії низку завдань з нагального реформування напрямків наших досліджень з метою підготовки відповідних рекомендацій для всіх рівнів державного керівництва.

З іншого боку – це також і своєрідний «момент істини», який дає нам нагоду визначитися, який свій доробок ми, як еліта економічної думки країни, можемо запропонувати народу, країні та владі у найближчій та більш віддаленій перспективі.

Для подолання наслідків економічної кризи і не допущення (або послаблення) її в майбутньому слід діяти в напрямі послаблення згаданої суперечності. В умовах, коли джерела швидкого зростання докризових років вичерпано, єдиний шлях виходу України на траєкторію сталого розвитку – це рішучі й всеосяжні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки.

Запропонована Президентом України В.Ф. Януковичем Програма реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», в обговоренні та підготовці пропозицій до якої активну участь взяли і члени нашої академії, зараз потребує нових зусиль спрямованих на відновлення економічного зростання й модернізації економіки країни, побудови сучасної, стійкої, відкритої

й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки, формування професійної й ефективної системи державного управління, і зрештою – на підвищення добробуту українських громадян.

Зараз ми вже маємо можливість оцінити перші результати виконання цієї Програми та набору стратегічних перетворень, які вона містить, за п'ятьма напрямками:

1. Створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції, стабілізації державних фінансів і створення стійкої фінансової системи.

2. Формування режиму максимального сприяння для бізнесу шляхом зменшення ролі держави в економіці, зниження адміністративних бар'єрів для бізнесу, модернізації податкової системи й поглиблення міжнародної економічної інтеграції України.

3. Модернізація інфраструктури й базових секторів шляхом усунення усталених структурних проблем в енергетичній, вугільній, нафтогазовій галузях і ЖКГ, а також розвитку транспортної інфраструктури й ринку землі. Перехід від дотацій до самоокупності виробництва й соціальних послуг.

4. Збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування.

5. Підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби й виконавчої влади.

Тут не можна не згадати, що на минулорічних Загальних зборах ми презентували підготовлену членами академії наукову монографію «Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України», яку завдяки спільним зусиллям Президії нашої Академії разом із керівництвом Тернопільського національного економічного університету (за це їм ще раз наша велика подяка), а також творчий насади членів нашої Академії вдалося протягом звітного періоду надіслати вищим керівним органам держави та головним бібліотекам країни. Також приємно відзначити, що ця книжка стала переможницею регіонального конкурсу «Книга Донбасу – 2011» в номінації «Економіка», що зайвий раз посприяло підтримці позитивного іміджу нашої академії.

Враховуючи наш попередній досвід у цій сфері, а також завершення у 2014 році першого етапу президентської програми реформ, виникає необхідність попереднього узагальнення перших підсумків її виконання, висвітленні виниклих проблем та розробки пропозицій щодо напрямків подальшого реформування. Тому пропоную в Постанові наших зборів зафіксувати необхідність підготовки подібної монографії. Доручимо Президії розробити орієнтовний план цієї монографії та можливості її спільного друку з господарями Зборів – 2014, які пропонується провести в середині вересня 2014 року на базі Гаврійського університету в м. Сімферополі.

А зараз дозвольте мені коротко зупинитися на основних результатах, які отримали протягом звітного періоду члени нашої академії, оскільки більш детально, я вважаю, вони будуть висвітлені у звітах керівників регіональних центрів та місцевих відділень.

У Північному центрі нашої академії під керівництвом віце-президента нашої академії **Валерія Михайловича Гейця** розкрито зміст інституту довіри як системи норм, правил та установ, що визначають міру впевненос-

ті відповідно до поведінки об'єкта довіри уявленням суб'єктів про образ цієї поведінки без актуалізації належних основ такої впевненості. Доведено, що довіра в економічній сфері базується на відносинах еквівалентності, які утворюють основу вартості та втілюються у ринковій економіці. Здійснено періодизацію основних історичних етапів розвитку інституту довіри в координатах простору-часу. Також деталізовано специфіку взаємодії чинників макростабільності у секторному розрізі, зокрема: вплив кризового спаду обсягів випуску продукції, зростання цін, різких змін внутрішнього і зовнішнього попиту та інших дестабілізуючих чинників на динаміку структурних зрушень у промисловості та реальному секторі економіки України в 2008—2010 рр.; виокремлено та розкрито специфіку основних ризиків розвитку ринку праці та безробіття; сформовано методи і моделі визначення індексу стабільних цін у мінливому економічному середовищі.

Під час узагальнення новітніх процесів на основі цивілізаційного світоглядного принципу академіком нашої академії та Національної академії наук **Анатолієм Андрійовичем Чухном** в галузі історії економічної думки досліджено наукову спадщину Йозефа Алоїза Шумпетера. Розкрито його погляди на людський фактор, як конкретно-історичну сутність, культуру, багатогранність людської діяльності. Також їм обґрунтовано та запропоновано новий тип предмету економічної теорії. Це виробничі відносини та інститути: матеріальні, нематеріальні та інтелектуальні. Розкрито взаємозв'язок і взаємодію матеріального і нематеріального виробництва, індустріального ринкового господарства з інформаційною постіндустріальною економікою, традиційної власності і капіталу з інтелектуальними їх формами, що дало змогу розкрити глибокі внутрішні взаємозв'язки різних теорій, категорій і процесів та створити логічно обґрунтовану структуру економічної теорії як системи, забезпечити цілісність і системність цієї науки.

Під керівництвом академіків нашої академії **Олександра Миколайовича Алімова** та **Вікторії Володимирівни Микитенко** встановлено системну залежність та просторові ознаки сучасного розподілу компонентів продуктивних сил в системі "ресурсний потенціал – виробництво - відтворення" і визначено фактори, системні ознаки, а також тенденції просторового розвитку продуктивних сил України та її регіонів. Визначено основні вектори гарантування економічної безпеки просторового розвитку продуктивних сил. Розроблено алгоритм побудови оптимізаційної моделі макроекономічного регулювання сталого розвитку України та визначено доміанти економічного зростання. Запропоновано використання природних ресурсів як ключового незадіяного джерела відтворення стратегічного потенціалу сталого розвитку. Уперше проведені розрахунки екологічно скоригованого ("зеленого") валового внутрішнього продукту і встановлено, що він посилює статистичну достовірність та адекватність відображення рівня економічного розвитку країни й демонструє вагомість впливу природного капіталу на процес економічного зростання України. Запропоновано запровадження і обрахування цього показника як офіційного показника економічного потенціалу України. Розкрито сутність поняття екологічної конкурентоспроможності регіону. Отримали подальший розвиток теоретико-методологічні засади впровадження концепції мінімізації відходів.

Академіком нашої академії та членом-кореспондентом НАН України **Валерієм Івановичем**

Мунтіяном розроблено сценарії розвитку економічних об'єднань та країн СНД в умовах світової економічної рецесії, на підставі яких отримано висновок, що в разі вступу України до ЄвроАзЕС та Митного союзу на взаємовигідних умовах Україна одержує ефект масштабу, а також можливість вирівняти свої позиції, втрачені при вступі до СОТ.

Академік нашої академії **Юрій Вікторович Гончаров** в процесі своїх минулорічних досліджень: 1) здійснив обґрунтування системи показників результативності та ефективності сталого розвитку підприємства (за групами: показники фінансово-економічної, соціальної та екологічної результативності); визначено техніко-економічні показники роботи підприємств легкої промисловості України, встановлено тенденції її майбутнього розвитку (найбільш проблемними є сфери соціального захисту працівників та підготовки кадрів галузевими закладами освіти); 2) зробив порівняльний аналіз розвитку підприємств галузі за традиційним сценарієм та з використанням моделей сталого розвитку (відмінні риси останнього – нелінійність розвитку; взаємодія на рівні макросередовища; підвищені вимоги до адаптивності менеджменту підприємств та стійкості їх економічних систем й механізмів функціонування); 3) побудовав прогноз розвитку галузі з позицій сталого розвитку на основі сценарного підходу: песимістичний сценарій (необізнаність та несприйняття підходу), реалістичний сценарій (повільне освоєння підходу), оптимістичний сценарій (агресивне впровадження стратегії сталого розвитку).

Не можна не відзначити активну громадянську позицію академіка **Михайла Андрійовича Швайки**.

Почало активно діяти наше **Житомирське місцеве відділення**. **Ірина Валеріївна Замула** вивчала законодавчу та нормативно-технічну базу щодо судово-бухгалтерської експертизи операцій з біологічними активами (щодо експертної практики в судових спорах з питань біологічних активів); нею виявлено проблеми законодавчої регулювання питань судово-бухгалтерської експертизи операцій з біологічними активами та узагальнено матеріали щодо експертної практики в судових спорах з питань біологічних активів. Члени нашої академії **Борис Андрійович Писаренко та Наталя Борисівна Проценко** по господарському з ТОВ «ВЛ Телеком» розробили механізм управління календарним і робочим часом на цьому підприємстві. Дослідження показали, що ТОВ «ВЛ Телеком» працює за п'ятиденним робочим тижнем в одну зміну. Наслідком цього є те, що підприємство використовує тільки 23% річного фонду календарного часу. В зв'язку з цим запропоновано відмовитися від семиденного робочого тижня з двома вихідними і перейти на принцип рівноденності, коли за визначеною кількістю робочих днів слідує також кількість днів відпочинку. Розрахунки показали, що для того щоб заробити вихідний необхідно відпрацювати 11,5 годин. Наприклад, половина колективу дільниці працює 3 дні по 11,5 годин, після чого настає тридобовий відпочинок, потім цикл повторюється. Інша половина персоналу працює в ті дні, коли перша половина відпочиває. Можна працювати за схемами 1-1; 2-2; 3-3; 4-4. При цьому річний фонд робочого часу для персоналу залишається незмінним, але при цьому відбувається суттєвий ріст фондівіддачі, поскільки коефіцієнт змінності роботи обладнання дорівнює двом і при цьому обладнання використовується не 5, а 7 днів на тиждень. Коефіцієнт використання календарного

фонду часу при роботі за системою рівноднівок складає 46%, тобто зростає в 2 рази.

Були розглянуті також і інші варіанти організації виробництва: тризмінний режим і два вихідних в місяць. Систему рівноднівок необхідно використовувати на дільницях з обладнанням з програмним управлінням. Організація виробництва за системою рівноднівок дає великий економічний ефект за рахунок відносного збільшення кількості високотехнологічних робочих місць без додаткових інвестицій. Розрахунки показують, що при однозмінній роботі за системою рівноднівок відносна кількість високотехнологічних робочих місць збільшується в 2 рази, а при двозмінній – в 4 рази у порівнянні з діючою системою організації праці. При цьому слід враховувати, що створення одного високотехнологічного робочого місця коштує близько 200-250 тис. грн.

Членом нашої академії **Валерієм Кириловичем Данилком** у 2011 році було завершено дослідження на тему «Розробка методики інтегральної оцінки результатів економічної діяльності господарюючих систем» у якій вирішено низку наступних завдань: 1) вивчено систему показників оприлюдненої фінансової, статистичної і податкової звітності та діючих економічних нормативів в напрямках оцінки активів підприємства (у тому числі елементів основних засобів, нематеріальних активів, виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових потоків) та джерел формування його майна; ліквідності і платоспроможності; фінансової стійкості, ділової активності, придатковості, інвестиційної активності, податкового навантаження; 2) розроблено алгоритми розрахунку елементів доданої вартості, зокрема чистого прибутку, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, податків та амортизаційних відрахувань; використовуючи при цьому підходи визначення абсолютних, відносних відхилень та інтегрального оцінювання; 3) обґрунтовано модель та розраховано інтегральний показник, використовуючи зарубіжний досвід та напрацювання вітчизняних науковців і законодавчо визначені нормативні розробки; 4) оптимізовано процес діагностики, моніторингу і рейтингування господарюючих систем, що дає можливість формувати паспорти моніторингу та комплексну оцінку діяльності підприємств; 5) розроблено сценарії прийняття управлінських рішень щодо забезпечення зростання сукупного потенціалу господарюючих систем (елементів ресурсного, господарського та вартісного потенціалів) та, відповідно, поліпшення використання національного багатства макро- та макрорівнів.

У **Північно-Східному регіональному центрі** - під керівництвом члена-кореспондента **Григорія Івановича Мостового** члени нашої академії **Олег Юрійович Амосов, Наталя Миколаївна Мельтюхова, Олена Борисівна Коротич** розробляли тему «Впровадження державного регулювання стандартизації документообігу у господарській діяльності». Метою роботи було здійснення аналізу сучасних тенденцій і проблем документування та документообігу в умовах реформування соціально-економічних напрямків розвитку у відповідності до міжнародної практики та з урахуванням національних інтересів; використання результатів аналізу для обґрунтування пропозицій щодо посилення інформативності, оперативності формування інформаційних потоків, уніфікованого підходу в питаннях оцінки результативності підприємницької та непідприємницької діяльності вітчизняних суб'єктів.

Реформування економічних, соціальних та екологічних складових сталого розвитку України потребує відповідних інформаційних джерел для підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління економікою країни. Значна частка українських господарюючих суб'єктів перейшли до якісно нового етапу свого розвитку. Накопичений досвід функціонування організацій в умовах ринкової економіки суттєво змінив підхід до ведення бізнесу. Зростаючі потреби в оперативній і достовірній інформації для прийняття управлінських рішень вимагають адекватного планування, належного обліку та контролю всіх ресурсів підприємства, поряд із розумінням того, що його діяльність має бути прозорою. Проте, на багатьох підприємствах потреби керівництва в такій інформації повною мірою не задовольняються, що негативно позначається на загальній ефективності діяльності.

Ситуація, що склалася, не дозволяє забезпечити також новий рівень якості державного управління і надання послуг громадянам і організаціям на основі інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ), що значно знижує ефективність витрачання бюджетних коштів на створення й розвиток державних інформаційних систем. Проблеми, що перешкоджають підвищенню ефективності використання ІКТ в діяльності органів державної влади, носять комплексний міжвідомчий характер і не можуть бути вирішені на рівні окремих органів державної влади. Тому дослідження ключових аспектів впровадження електронного документообігу на всіх рівнях управління економікою країни є своєчасним і актуальним, а розробка регламентів скоординованих організаційно-технологічних заходів й погоджених дій органів державної влади у рамках єдиної державної політики документообігу дозволить прискорити інноваційні процеси, пов'язані з розбудовою основних засад інформаційного суспільства та входженням України до світового інформаційного простору.

Електронний документообіг стає невід'ємною складовою документообігу в органах управління всіх рівнів, установах і на підприємствах України, чому сприяє розроблена законодавча база. Виконувати нормативні документи установам дозволяє широкий ринок систем електронного документообігу (СЕД) в Україні, представлений програмними рішеннями як від вітчизняних розробників, так і крупних транснаціональних постачальників. До таких СЕД можна віднести Docs Vision (компанія «Docs Vision»), «МОТИВ» (Інститут високих технологій при Білгородському державному Університеті), Corporate Business (BV Software ЗАТ «Дабл Бі»), Евфрат-Документообіг («Cognitive Technologies»), Бос-Референт (ТОВ «БОС-Референт»), ДІЛО («Електронні офісні системи»), PayDox (компанія «Paybot LLC»), DIRECTUM (Компанія «DIRECTUM»), Діло (Компанія «НетКом Текнолоджи»), «ІНТАЛЕВ: Корпоративні документи і процеси» (компанія «ІНТАЛСВ-Україна»), ІС: Документообіг 8 (компанія «Аналітика. Проекти і рішення»), ПС СПРУТ (компанія «ВІМАС Технології»), «Megapolis. Документооборот», «OPTIMA-WorkFlow» тощо. Комплексна класифікація існуючих видів документів відображає закономірності розвитку документів, розкриває зв'язки між ними, допомагає зорієнтуватися в будь-якій їх множині, слугує основою для їх упорядкування в системі документообігу. Запропонована класифікація документів відповідає вимогам швидкого пошуку документів в інформаційній системі.

Представляється також доцільним обіг документа

всередині організації здійснювати в електронному вигляді. Отримані в паперовому вигляді документи зовні скануються і подальша робота з ними відбувається в електронному вигляді. Отримані зовні електронні документи обробляються в організації в електронному вигляді. Перед відправкою вихідні документи (листи, факси) перетворюються з електронного в паперовий представлення та їх відправка виробляються звичайними способами. При необхідності можлива відправка документа і в електронному вигляді.

Формування електронного уряду в Україні знаходиться на стадії, коли починає здійснюватися формальний обмін інформацією між користувачами і урядовими органами (заповнення форми, відправлення заяв онлайн тощо). У подальшому необхідне створення ефективної системи обміну електронними даними державних органів із суб'єктами господарювання і фізичними особами, що дозволить українському уряду вчасно вирішувати завдання державного і громадського рівнів. Розбудова системи «Електронний Уряд» також потребує затвердження єдиних стандартів та єдиного профілю стандартів забезпечення безпеки на всіх рівнях користувачів.

Побудова Національної інфраструктури електронного цифрового підпису є не тільки технічним питанням, а й питанням національної безпеки. Базуючись на стандартах та міжнародній практиці визначена законодавством для побудови в Україні ієрархічна модель Національної інфраструктури ЕЦП. Однак, вибрана модель не дозволить Електронному Уряду України інтегруватися до Електронних урядів Європейського союзу, які використовують шлюзову модель, яка з точки зору її безпеки та технологічності щодо підключення існуючих структур є кращою. Таким чином, для успіху проекту створення системи Електронного уряду в Україні необхідно суттєво змінити законодавство в галузі електронного цифрового підпису та забезпечити стандартизацію підсистем на всіх рівнях.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу практики використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в соціально-економічній сфері і органах державної влади можна зробити висновок, що на даний момент створено необхідні передумови впровадження системи електронного документообігу та формування на її платформі електронного уряду в Україні. Слід зазначити, що аналіз нормативно-правової бази та фактичних показників розвитку ринку цінних паперів характеризується: 1) наявністю випусків цінних паперів виключно в паперовій формі; 2) становленням інституту реєстраторів власників іменних цінних паперів; 3) недосконалістю спеціального законодавства, що регламентує поділ цінних паперів за формами існування на документарні й бездокументарні та принципи створення функціональної депозитарної системи; 4) відсутністю таких важливих елементів депозитарної системи, як зберігання (кастодіані) та депозитарії.

Перехід національного ринку цінних паперів до постдокументарного етапу свого розвитку спричинить зміни у сформованому комплексі економічних відносин між його учасниками – емітентами, інвесторами та елементами інфраструктури – у сфері обігу документарних цінних паперів, а саме відміну документарних випусків цінних паперів, дематеріалізацію вже існуючих документарних цінних паперів, зосередження обслуговування обігу цінних паперів виключно в депозитарних установах тощо. Запропоновано модель

Національної депозитарної системи України, яка відповідає всім основним вимогам постдокументарного етапу розвитку ринку цінних паперів. Ключовими характеристиками моделі є розмежування інститутів депозитарного обліку для обслуговування емітентів та власників цінних паперів, урахування відмінностей поведінки активних і консервативних власників цінних паперів, зменшення витрат емітентів при переході до випусків цінних паперів виключно в бездокументарній формі існування.

Міжнародний досвід обігу документів суворої звітності і обліку свідчить про скорочення в країнах бланків таких документів і незворотній поступовий перехід до його автоматизованої системи, а потім до електронного документообігу. З метою подальшого удосконалення системи контролю бланків суворої звітності слід врахувати зарубіжний досвід виготовлення та використання режимно-облікових бланків, що має стати підґрунтям розробки алгоритмів технічного, технологічного та організаційно-правового забезпечення створення й експлуатації відповідної інфраструктури зазначеної системи.

Найбільш прийнятним для України є досвід Німеччини – розумне втручання держави в діяльність учасників електронного документообігу. Пояснюється це тим, що правовідносини з використанням електронного документа виникли відносно нещодавно, ще жодна країна не має ефективно діючого законодавства в даній області. На початковому етапі необхідний контроль з боку держави. До того ж треба враховувати економічну ситуацію і рівень розвитку правової системи в Україні, які значно відрізняються від існуючих в інших країнах, і тому просте копіювання без урахування національної специфіки іноземного законодавства може обернутися дуже негативними наслідками. Виключне право на виготовлення бланків цінних паперів, документів суворої звітності, захисних голографічних елементів, акцизних марок та інших аналогічних товарів, а також матеріалів для їх виготовлення має бути передано спеціалізованим підприємствам Національного банку України. Для цього доцільно викласти у новій редакції частину 8 статті 164 Господарського кодексу України та узгодити інші законодавчо-нормативні документи.

Касові документи (прибутковий та видатковий касові ордери) віднести до бланків суворої звітності. В практику документування діяльності малих підприємств – суб'єктів спрощеної системи оподаткування запровадити використання товарних чеків, оформлених на бланках суворої звітності. Для всіх типів бланків суворої звітності необхідно визначити підзвітних осіб, яких зобов'язати вести реєстри, що містять наступну інформацію: дата отримання, кількість, серійні номери, дати використання та результати інвентаризації. Розробити концепцію державного контролю обігу бланків суворої звітності, в рамках якої взаємодія між підприємницькими та державними структурами має здійснюватися на базі застосування міжнародних стандартів інформаційного обміну та інформаційної безпеки з урахуванням особливостей побудови системи державного управління в Україні. Рекомендовано виконання функцій координаційного центру покласти на Департамент державної політики у сфері пробірної нагляду, документів суворої звітності та лотерейної діяльності Міністерства фінансів України.

Для забезпечення прозорості використання бланків суворої звітності запровадити інтерактивну систему замовлення паперових та сервіс програмного

забезпечення експорту електронних бланків суворої звітності в комп'ютерні системи суб'єктів господарювання.

Доцільно поряд з проектом Закону «Про публічні адміністрації в Україні» підготувати проекти законів «Про систему виконавчої влади в Україні», «Про центральні публічні адміністрації», «Про здійснення територіального адміністрування», «Про місцеві публічні адміністрації», а також «Процедурний кодекс діяльності публічних адміністрацій». Публічне адміністрування – це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій із юридичними та фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та підзаконних актів і виконання частини основних функцій: орієнтуючого планування, що визначає бажані напрями розвитку, створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності, моніторинг результатів. Подальший розвиток публічного адміністрування доцільно здійснювати в напрямі формування системи цінностей, політик та інституцій, які створюють підґрунтя для взаємодії держави, громадянського суспільства та бізнесу, а також становлення нового публічного менеджменту, орієнтованого на досягнення конкретного результату, з використанням напрацьованих стратегічного управління, адміністративного реінжинірингу, маркетингу тощо.

У **Східному центрі** під керівництвом академіка нашої академії та НАН України **Валентина Карловича Мамутова** обґрунтовано необхідність забезпечення високого рівня упорядкованості, сформованості законодавства, що відповідає значенню публічного економічного порядку в умовах змішаної економіки. На основі здобутків господарсько-правової доктрини та розробленої «Концепції конституційного забезпечення економічної системи держави (як основи законодавчого забезпечення економічної політики)» підготовлено наукове підґрунтя для розробки системних заходів з вдосконалення конституційно-правового регулювання економічної системи України.

Під керівництвом академіків нашої академії та НАН України **Валерія Михайловича Геєця та Валентина Павловича Вишневецького** виконано розробки в рамках міждисциплінарного проекту «Інтелектуальна автоматизована інформаційно-аналітична система супроводження бюджетного процесу на базі вітчизняної суперЕОМ». Створена система дозволяє обґрунтувати бюджетні рішення і реалізувати на рівні сучасних інформаційних технологій комплекс комп'ютерних моделей оцінки впливу та сценарного прогнозування наслідків бюджетно-податкової політики на соціально-економічний розвиток держави у розрізі регіонів України та на макrorівні в цілому.

Академіком нашої академії **Ольгою Федорівною Новіковою** розроблено модель соціально-інноваційного процесу, що пов'язує джерела та умови соціальних інновацій, їх форми і сфери впровадження та систему управління соціальними інноваціями. Надано науково-методичні рекомендації щодо формування стратегії державної кадрової політики із визначенням принципів, шляхів та критеріїв її реалізації. Розроблено модель конкурентоспроможності промислового регіону на засадах інноваційного і сталого розвитку, з визначенням умов та чинників її підвищення.

Під керівництвом члена нашої академії **Алімжана Абдуловича Садекова** в ході виконання теми «Організаційно-економічний механізм розвитку сфери побуто-

вого обслуговування на регіональному рівні»: 1) обґрунтовано методологічні засади забезпечення сталого розвитку для суб'єкту – цілісної складної системи «природа-суспільство-людина», які структуровано на трансцендентному та іманентному рівнях і які склали основу методології синтезу механізмів сталого розвитку; 2) сформульовано концептуальні принципи управління стратегічними змінами та концептуальні засади створення інтегрованої системи економічної безпеки на підприємствах з метою забезпечення сталого розвитку на основі синергетичної управлінської парадигми; 3) обґрунтовано концепцію маркетингу взаємодії підприємств на основі процесно-системного підходу; 4) розроблено комплексний механізм планування й реалізації стратегічних змін на підприємствах та механізм управління мотиваційною конгруентністю поля маркетингової взаємодії підприємств і обґрунтовано ключові процеси його реалізації; 5) *удосконалено*: науково-методичні підходи до забезпечення ефективності функціонування системи механізмів сталого розвитку підприємств сфери товарного обігу, які базуються на ідентифікації стратегічних змін, необхідних та достатніх для економічної безпеки, а також при розробці й реалізації стратегії управління маркетинговим потенціалом взаємодії підприємств сфери товарного обігу; 6) *отримало подальший розвиток*: методологічний підхід до розробки набору стратегій інтегрованого управління системою механізмів сталого розвитку підприємств сфери товарного обігу, що ґрунтується на визначенні рівня, характеру та глибини стратегічних змін, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку, стійкості конкурентної позиції та економічної безпеки підприємств сфери товарного обігу на ринку.

Членом нашої академії **Мариною Євгенівною Горожанкіною** розроблено низку концепцій, серед яких необхідно відзначити: 1) концепцію сталої динаміки соціально-економічної системи шляхом розкриття рушійних сил еволюції системи, пояснення спрямованості її руху, змін; використання як інструменту аналізу господарської практики; надання рекомендацій щодо активізації розвитку національної економіки. Визначено структуру механізму соціально-економічної динаміки та його основних елементів: джерел, рушійних сил, ресурсів, факторів; 2) концепцію побудови державного сектору економіки через визначення його як структурного елемента економіки, що поєднує норми суспільної і підприємницької діяльності, об'єднує сукупність інститутів, переробляє державні ресурси з метою виробництва суспільно корисних товарів і надання соціально значущих суспільних послуг населенню. Розроблено типологію моделей державного сектора змішаної економіки та створення відповідної вітчизняної моделі; 3) концепцію механізму взаємодії державного і приватного секторів економіки в якій розкрито природу і зміст державно-приватного партнерства (ДПП), визначено принципи, форми, методи функціонування та оцінки результативності ДПП, виявлення інституціональних основ ДПП, розробка пропозицій щодо підвищення ефективності механізму ДПП у реалізації суспільно важливих завдань. Розроблено методологію становлення інституційного регулювання державно-приватного партнерства.

За участі академіка нашої академії **Вячеслава Івановича Ляшенка** удосконалено науково-методичний підхід до стратегічного планування розвитку конкурентоспроможності та привабливості старопромислових регіонів на основі неоіндустріальної парадигми, який полягає у необхідності створення умов для

модернізації та диверсифікації традиційних галузей спеціалізації економіки регіону на сучасній технологічній базі, а також випереджаючого. «проривного» розвитку нових високотехнологічних малих та середніх підприємств у сфері нано-, біо- та інформаційних технологій, в тому числі і шляхом створення відповідних трансформованих кластерів.

Розвинуто, на прикладі створенні агломерації Північний Донбас методичний підхід до розвитку, на базі вивчення та урахування світового досвіду, елементів регіональної інфраструктури сприяння малому підприємству в частині формування індустріальних та наукових парків, застосування нових організаційних форм мікрострахування та гарантування кредитів. Отримав подальший розвиток новий концептуальний підхід до формування митних режимів, який передбачає визначення у регуляторних актах, наприклад, новій редакції Митного кодексу України: 1) цілі створення режиму, 2) переліку суб'єктів підприємницької діяльності, на яких він поширюється, 3) терміну дії режиму, 4) переліку стимулюючих впливів режиму, 5) переліку обмежувальних впливів режиму, 6) алгоритмів реалізації режиму.

Під керівництвом академіка нашої академії **Анатолія Івановича Кабанова** Визначено методичні підходи до оцінки енергетичної безпеки країни та надано пропозиції щодо законодавчого забезпечення подальшого роздержавлення вугільної галузі шляхом приватизації, передачі в оренду та концесію вуглевидобувних підприємств. Розроблено рекомендації щодо удосконалення державного фінансового регулювання вуглевидобутку в Україні.

Науково-дослідна робота академіком **Наталею Дмитрівною Лук'янченко** у 2011 р. проводилась за двома основними напрямками: в межах держбюджетної теми кафедри «Управління персоналом та економіка праці» Донецького національного університету «Регулювання соціально - економічного розвитку України: людський вимір» і в рамках господарської теми на замовлення Донецького обласного центру зайнятості «Дослідження впливу профорієнтаційної роботи з молоддю на структуру пропозиції робочої сили регіону». Вона досліджувала теоретико-методологічні основи управління людськими ресурсами, вивчала зарубіжний досвід в цій сфері з метою визначення напрямів його адаптації в Україні. На основі оцінки стану управління людськими ресурсами на макро-, мезо- та мікрорівні нею визначено основні проблеми та перешкоди розвитку людських ресурсів. Розроблено комплекс заходів, реалізація яких сприятиме удосконаленню управління людськими ресурсами на державному, регіональному та виробничому рівнях.

Розроблені рекомендації можуть бути використані у діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, структурних підрозділів Державної служби зайнятості, регіональних відділень Національної служби посередництва та примирення, а також на промислових підприємствах з метою усунення кризових явищ в сфері управління людськими ресурсами та забезпечення його ефективності.

Активно діють осередки нашої академії в **Донецькому національному університеті економіки і торгівлі ім. М.І.Туган-Барановського та Донецькому державному університеті управління.**

Учені **Луганського міського відділення Східного центру** академіки Ганна Володимирівна Козаченко та Алла Єженівна Воронкова у процесі дослідження про-

блем економічної безпеки підприємств, з одного боку виявили, що управління нею може бути орієнтованим на розвиток, тобто заснованим на зв'язку між економічною безпекою та розвитком підприємства, орієнтованим на стійкість, тобто заснованим на зв'язку між економічною безпекою та стійкістю підприємства, конкурентоорієнтованим, тобто заснованим на зв'язку між економічною безпекою та конкурентоспроможністю підприємства, орієнтованим на вартість, тобто заснованим на залежності між економічною безпекою та ринковою вартістю підприємства, та кризозахисним, тобто орієнтованим на захист підприємства від проявів кризи.

Також обґрунтовано доцільність проведення оцінки економічної безпеки експортної діяльності промислового підприємства на підготовчому, організаційному та виконавчому етапах та стадіях її здійснення за встановленими показниками. Запропоновано концепцію економічної безпеки експортної діяльності підприємства, у межах якої сформовано єдиний організаційно-економічний комплекс заходів щодо формування та збереження економічної безпеки кожного етапу експортної діяльності підприємства, який ґрунтується на визначених цілях, завданнях, принципах, показниках економічної безпеки експортної діяльності промислового підприємства.

В даний час, в умовах нестабільності і криз усе більша увага приділяється питанням розробки і широкого впровадження нових і перспективних інструментів безпечного і безризикового функціонування і розвитку економічних систем з урахуванням сучасного екологічного стану, зокрема, для техногенних підприємств і регіональної економіки в цілому. На думку академіка Султана Курбановича Рамазанова складність рішення цієї проблеми полягає ще й у тому, що будь-яка економічна система з одного боку є складна нелінійна активна система, а з іншого - має в цілому, нестабільне зовнішнє і внутрішнє середовище, обумовлене стохастичними і невизначеними факторами. Варто також підкреслити важливість рішення даної задачі комплексно як еколого-економічну. Тому розгляд проблеми без глибокого і всебічного аналізу і моделювання процесів контролю стану і розробки систем управління безпекою економічної системи з використанням сучасних інноваційних інструментів (методів управління, підходів моделювання, критеріїв, інформаційних технологій і т.п.) є неправомірним. Під інструментами еколого-економічного управління в умовах нестабільності, ризиків і криз маються на увазі новий комплекс для еколого-економічного моделювання, моніторингу, прогнозування і керування - це: концепція, принципи і методології; моделі; критерії; система інформаційних технологій; методи моделювання, оптимізації і керування; програмне забезпечення; технічна й апаратна платформа. Ним проведені дослідження і розробка технологій моделювання й еколого-економічного управління зазначених процесів з позицій теорії систем, синергетики, методів нелінійної динаміки і теорії ризиків і безпеки, теорії антикризового управління.

Активно працює осередок у Луганському національному аграрному університеті на чолі з академіком **Василем Івановичем Богачовим**, який також продовжує опікуватися Малою шкільною академією при Нагольно-Тарасовській середній школі м.Ровенки. Також не можна не відзначити творчу активність напередодні свого 75-річного ювілея (у серпні цього року) академіка **Валентина Миколайовича Гончарова**.

У Придніпровському центрі колективним членом нашої академії Дніпропетровською державною фінансовою академією проводилися соціологічні дос-

лідження на основі розгорнутої анкети, інтерв'ю, телефонного опитування та фокус-груп керівників малих підприємств промислового регіону на прикладі Дніпропетровської області, які доповнюють статистичний аналіз. Це дозволило дослідникам зробити наступні висновки: 1) мале підприємництво має регіональну орієнтацію. Воно зацікавлене в тісній та ефективній співпраці з органами влади на місцях. Малі підприємства звичайно формують свою діяльність виходячи з потреб та можливостей насичення місцевого ринку, об'єму і структури локального попиту. Тому мале підприємництво може розглядатися як важливий засіб оптимізації структури регіональної економіки; 2) мале підприємництво регіону, як і всієї України, необхідної підтримки держави, а також наявності недосконалого законодавства, непомірного оподаткування, залежності від корупційних місцевих адміністративних структур мале підприємництво скорочується в об'ємі, підіймається великим бізнесом; 3) основний зміст поняття «потенціал підприємства» полягає в інтегральному відображенні (оцінці) поточних і майбутніх можливостей економічної системи трансформувати вхідні ресурси, за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага, максимально задовольняючи в такий спосіб корпоративні та суспільні інтереси; 4) динаміка прибутку малих підприємств Дніпропетровської області за останні роки має негативний характер. Однак виробляється нова стратегія, посилюється роль економічного раціоналізму в поведінці керівників малих підприємств; 5) кількість найманих працівників малих підприємств зменшується; 6) кількість малих підприємств скорочується; 7) динаміка збитків малих підприємств регіону має тенденцію до зростання.

У **Запорізькому міському відділенні Придніпровського центру** членом нашої академії **Сергієм Яковичем Салигою** опубліковано монографію „Аналіз грошових потоків промислових підприємств". У роботі зроблено теоретичне узагальнення й нове вирішення завдання щодо вдосконалення фінансово-економічного аналізу господарської діяльності підприємств на основі руху грошових потоків за видами діяльності. Основні висновки зводяться до такого: 1) визначено сутність, завдання, методи та показники фінансово-економічного аналізу господарської діяльності підприємств. Фінансово-економічний аналіз вивчає економіку підприємств з метою оцінювання результатів їх господарської діяльності й використання фінансових ресурсів, виявлення резервів і шляхів підвищення ефективності виробництва. У роботі виконано фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ „Запорізький автомобілебудівний завод"; 2) новим напрямом фінансово – економічного аналізу є аналіз грошових потоків підприємств. Узагальнено методи й показники, які використовують для аналізу сукупних грошових потоків і потоків за видами діяльності підприємства: основний, інвестиційний, фінансовий. Розкрито економічну сутність грошового потоку як складової економічних витрат підприємства і як джерела, за рахунок якого фінансуються витрати підприємства. Для забезпечення ефективного аналізу грошові потоки класифікують за певними ознаками. У роботі доповнено та вдосконалено класифікацію грошових потоків у розрізі інших ознак: за періодом оборотності оборотних коштів (одиничний грошовий потік – за один оборот оборотних коштів; кумулятивний грошовий потік – за місячний і річний оборот обо-

ротних коштів, за їх оборот протягом амортизаційного періоду); за фактом планування (плановий і звітний, тобто фактичний грошовий потік); за критеріальною умовою (нормативний, заданий, плановий грошовий потік); за балансовою ознакою (грошовий потік як частина економічних витрат підприємства, грошовий потік як джерело фінансування витрат підприємства); поділ грошового потоку за видами витрат (подання грошового потоку в ресурсному, затратному та кумулятивному вигляді); закріплення грошового потоку за номенклатурою виробів (грошовий потік, що обслуговує випуск одного виду продукції; грошовий потік, що обслуговує випуск двох і більше видів продукції); 3) аналіз грошових потоків підприємства за видами діяльності дає можливість визначити фінансовий стан та спрогнозувати його. З цією метою в роботі використано трендовий аналіз грошових потоків та екстраполяцію тенденцій до їх зміни. Прогноз фінансового стану виконано на прикладі діяльності ЗАТ «Запорізький автомобілебудівний завод». Недоліком використаного методу є те, що за умов нестабільності факторів зовнішнього середовища, їх невизначеності в часі передбачити майбутнє з великим ступенем точності неможливо; 4) вивчення економічної літератури з аналізу та практики розрахунків дає підстави зробити висновок, що грошові потоки можуть виступати частиною економічних витрат виробництва та джерелом фінансування витрат. Для аналізу грошових потоків використовують ряд показників без поділу за цією ознакою. Запропоновано побудувати систему показників аналізу, які характеризують віддачу та використання грошових потоків як частини витрат, пов'язаних з випуском продукції, на основі можливої взаємодії результатів виробництва та елементів грошового потоку. Грошові потоки пропонується подати в ресурсному, затратному та кумулятивному вигляді. Ресурсний вигляд грошового потоку являє собою суму вартості основних засобів та прибутку плюс зобов'язання за один оборот оборотних коштів. Затратний вигляд дорівнює величині грошового потоку (амортизації, прибутку, зобов'язань) за певний період часу (місяць, квартал, рік). Грошовий потік у кумулятивному вигляді являє собою суму амортизованої вартості основних засобів та сумарного (нагромадженого) прибутку плюс зобов'язань за заданий період часу. Запропоновано метод планування грошового потоку на новий період на основі базисної величини потоку, скорегованої на індекс обсягів реалізації та зміну показників економічного стану підприємства. Тільки за цих обставин буде витримано умову додержання самокупності виробництва; 5) у роботі вдосконалено методи аналізу грошових потоків і погляду на них як на джерело фінансування витрат. Систему запропонованих показників аналізу побудовано на взаємодії припливів та відпливів грошових коштів та їх елементів за видами діяльності підприємства, розрахованими з використанням прямого та непрямого методів.

Дослідження «Система раннього попередження кризового стану підприємства», яке виконав член нашої академії **Костянтин Сергійович Салига** присвячено теоретичному узагальненню і новому рішенню наукової задачі, що виявляється у побудові математичних моделей, методів та алгоритмів оцінювання фінансового стану підприємства з використанням матричної моделі. Основні наукові та практичні результати наукової роботи є такими: 1) визначено поняття «система раннього попередження та реагування» як особлива інфо-

рмаційна система, яка сигналізує керівництву про потенційні ризики та шанси, які можуть насуватися на підприємство як із зовнішнього, так із внутрішнього середовища. Система виявляє та аналізує інформацію про приховані обставини, настання яких може призвести до виникнення загрози для підприємства чи до втрати потенційних шансів. Першочерговим завдання системи раннього попередження є своєчасне виявлення ознак кризи на підприємстві, тобто прогнозування можливого банкрутства; 2) розглянуто та проаналізовано існуючі моделі та методи фінансового стану підприємства, що дозволило виявити переваги і недоліки наявним методів та обґрунтувати необхідність їх удосконалення. Удосконалено класифікацію існуючих методів та моделей оцінки фінансового стану підприємства за критеріями повноти, дієвості та мінімальності, що дозволяє впорядкувати методи та моделі за різними ознаками поділу, прискорити пошук необхідного методу чи моделі та уніфікувати різні підходи до формування такої класифікації; 3) проаналізовано фінансовий стан енергетичних підприємств України з 2007-2009 роки можна зауважити: при аналізі ліквідності балансу слід відмітити, що в період з 2007 по 2009 роки у підприємств спостерігається платіжний недолік високоліквідних активів - грошових коштів для покриття найбільш строків зобов'язань. З аналізу показників рентабельності можна зазначити, що ВАТ «Дніпроенерго», ВАТ «Центренерго», ВАТ «Західенерго» отримали збиток у 2008 та 2009 роках. Підприємства не є прибутковими (рентабельними) впродовж цих періодів. За результатами аналізу абсолютних показників ділової активності ВАТ «Дніпроенерго» та ВАТ «Західенерго» за 2007 рік отримали чистий прибуток, який збільшується більш високими темпами, ніж об'єми продажу та майна. Це значить те, що витрати виробництва та обертання зменшились, а ресурси підприємств використовувалися більш ефективно. В 2008 році по енергетичній галузі спостерігається позитивна динаміка зміни коефіцієнтів ділової активності, в 2009 році - негативна. ВАТ «Дніпроенерго» має зменшення більшості коефіцієнтів ділової активності, це свідчить про те, що підприємство не ефективно використовує власні кошти та засоби виробництва. ВАТ «Укргідроенерго» є абсолютно стійким у 2007 році, воно має власні оборотні кошти, достатню частку мобільних коштів. Але у 2008 та 2009 роках стан підприємства погіршується через збільшення залучення позикових коштів, збільшення дебіторської заборгованості та збільшення основних засобів. У ВАТ «Західенерго» та ВАТ «Центренерго» спостерігається у 2009 році зниження всіх коефіцієнтів фінансової стійкості, тому це свідчить про зниження фінансової стійкості підприємства. Проведено аналіз фінансової стійкості методом визначення чистого кредитування. Фінансовий стан ВАТ «Укргідроенерго» характеризується, як чисте кредитування, бо власний капітал підприємства повністю забезпечує всі нефінансові активи і має також залишок власного капіталу, який вкладено у фінансові активи. Інші підприємства за аналізований період та ВАТ «Укргідроенерго» за 2008 та 2009 роки мають чисте запозичення; 4) побудовано математичну модель багаторівневої системи оцінювання фінансового стану підприємства. Кожен рівень в такій системі реалізує відповідну функцію відображення. Особливістю математичної моделі є те, що вона враховує множину змішаних початкових вхідних параметрів та здійснює відображення її на множину кількісних вихідних параметрів шляхом декомпозиції

складної функції на послідовність простіших так, що функції нижчих рівнів однозначно ідентифікують певні параметри у функціях вищих рівнів. Розроблена модель дозволяє реалізувати такі функції: перетворення згортання параметрів та визначення результуючої оцінки. Це дозволяє спростити процес формалізації такої системи та здійснювати вибір форми реалізації в залежності від складності, специфіки задачі та галузі функціонування підприємства; 5) складено та обґрунтовано множини оцінювальних вхідних параметрів та вихідних для визначення фінансового стану підприємства. Вони враховують широкий спектр зовнішніх та внутрішніх впливаючих чинників, крім того множина вхідних параметрів задовольняє умовам повноти, дієвості та мінімальності, а вихідних – повноти і дієвості. На базі отриманого результату фінансового стану підприємства, що описується множиною вихідних параметрів, ідентифікується ризик суб'єкта господарювання. Емпіричним шляхом доведено доцільність вибору методу парних порівнянь, оскільки він запобігає змішуванню занадто великої кількості фінансових показників і необхідності визначення причинно-наслідкових зв'язків між ними.

Член нашої академії **Валентин Леонідович Корінев** виконуючи тему «Формування ефективної стратегії інтеграції України у світовий простір» отримав наступні основні наукові результати: 1) визначив переваги та особливості діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, а також типи, форми та функції спільних підприємств, перешкоди та сприятливі умови залучення іноземних інвестицій в економіку України; 2) виявив динаміку та диспропорції залучення іноземного капіталу в регіони України, основні засади та пріоритетні напрями удосконалення інвестиційної політики з метою стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів України; 3) дослідив структурні елементи інвестиційної безпеки країни, динаміку показників та загрози інвестиційної безпеки України, а також запропонував моделі вирішення проблеми в інвестиційній сфері; 4) визначив складові та чинники формування міжнародної конкурентоспроможності країни, індекс міжнародної конкурентоспроможності України та динаміку залучення іноземних інвестицій в економіку України з метою підвищення її конкурентоспроможності; 5) уточнив сутність міжнародного бізнесу, основні тенденції глобальних потоків прямих іноземних інвестицій, а також особливості інноваційно-інвестиційної діяльності транснаціональних компаній; 6) встановив, що міжнародна підприємницька діяльність у глобальному процесі визначається посиленням інтернаціоналізації та транснаціоналізації, трансформацією господарських операцій в умовах коливань розвитку національних економік та зміни кон'юнктури глобального ринку. У цілому, розвиток міжнародного бізнесу пов'язаний паралельною дією факторів світової економіки та власне підприємницької діяльності, які проявляються у системі мотивації міжнародного бізнесу; 7) довів, що міжнародний бізнес на сучасному етапі розвивається під впливом імперативів глобалізації, а саме багатовимірності міжнародних відносин, формування «нової економіки знань», інформатизації суспільного розвитку та кристалізації глобального мислення на цивілізаційний розвиток. На його думку *економічний та соціальний ефекти цієї роботи*: гармонізація національного законодавства зі стандартами міжнародного співтовариства; сприяння в формуванні ефективної стратегії інтеграції України в світовий економічний простір.

Академіки **Григорій Антонович та Андрій Григорович Семенови** з'ясували, що незважаючи на динамічно зростаючий попит на наукомістку продукцію на світовому ринку, сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем попиту на наукові знання, вкрай повільним нарощуванням наукового виробництва. Проте навіть у нинішній економічній ситуації зберігаються передумови для прискорення інноваційного розвитку, які полягають у ефективному подоланні штучно створених правових бар'єрів, і зумовленою цим інституційною невизначеністю в інноваційній сфері. Адже технологічні прориви здійснюються там, де науковці вбачають потреби людства. Минулого року вони поставили собі завдання: розробити методику оцінки ефективності діяльності спільних підприємств з іноземним капіталом; обґрунтувати методичні підходи до визначення системи показників оцінки рівня інноваційного потенціалу підприємства; провести оцінювання методичних підходів до оновлення виробництва як інноваційного процесу з метою їх впровадження на підприємствах ЗАТ «Запорізький автомобільний завод», та «Запорізький завод високовольтної апаратури». В ході досліджень ними удосконалено методичний підхід до визначення системи показників оцінки рівня інноваційного потенціалу підприємства, який на відміну від діючих, повністю описує основні складові інноваційного потенціалу досліджуваного підприємства, що необхідно для вибору його оптимальної інноваційної стратегії; а також удосконалено систему інформаційних потоків економічної і управлінської інформації підприємства з інноваційним напрямом розвитку, яка на відміну від діючих, вирішує завдання поліпшення його управління і являє собою інструмент за допомогою якого ця система функціонує.

В Південному центрі нашої академії за безпосередньої участі академіка нашої академії та НАН України **Бориса Володимировича Буркинського** обґрунтовано концепцію розвитку товарних ринків, зокрема ринків сільгосппродукції, що базується на принципах вирівнювання структурних диспропорцій та усунення міжсекторних дисбалансів; розроблено механізми перерозподілу економічної ренти, яка створюється на відповідних ринках для забезпечення рівномірного розвитку всіх секторів економіки.

Під керівництвом академіка **Вячеслава Миколайовича Степанова** розроблено та обґрунтовано методологічний базис та методичне забезпечення діагностики і застосування інструментарію в оцінках економіко-екологічної та соціальної складових природоперетворювальних проектів державного, регіонального і локального рівнів; розроблено матричну модель аналізу інтересів суб'єктів господарської діяльності для співставлення альтернативних варіантів управлінських рішень в реалізації природоперетворювальних проектів та відбору найбільш раціональних серед множини таких рішень.

Академіком нашої академії **Сергієм Костянтиновичем Харічковим** систематизовано концептуально-методологічні засади формування стратегії сталого розвитку України в контексті сучасного курсу державотворення, модернізаційних зрушень національної економіки, глобальних та регіональних соціальних, екологічних й економічних викликів часу. Також обґрунтовано та розроблено методологічні засади структуризації інфраструктурного забезпечення природокористування в Україні. На принципах системного підходу поглиблено визначення сутності інфраструктури як економічної категорії. Розроблено наукове обґрунтування та

методичні рішення щодо організаційно-економічних основ системної розбудови на інноваційних засадах моделі екологічної інфраструктури, уніфікованої для державного та регіонального рівнів природокористування та забезпечення екологічної безпеки.

Важливим напрямком роботи членів **Херсонського міського відділення** нашої Академії під керівництвом **Володимира Євдокимовича Труша** була участь в розробках соціально-економічних проблем розвитку регіону. У академіка **Наталі Сергіївни Миколайчук** у 2011 році основним напрямком своєї наукової роботи приділила розробці концептуальних засад формування стратегічного потенціалу розвитку регіону. Доведено що конкурентоспроможність національної економіки та регіонів переважно залежить від конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Тому важливо виявити чинники впливу на конкурентоспроможність бюджету утворюючих підприємств регіону, стимулювати розвиток їх стратегічного потенціалу. Проаналізовано досвід підприємств легкої промисловості з удосконалення структури як виробничих підрозділів для зменшення залежності від постачальників, так і управління за рахунок створення програмно-цільових підрозділів, центрів оперативного управління.

У **Західному центрі** нашої академії під керівництвом академіка нашої академії **Василя Степановича Кравціва** розроблено систему кількісних та якісних індикаторів для оцінювання стану і використання природно-ресурсного потенціалу та методичні підходи для визначення інтегрального значення індексу сталості використання природних ресурсів гірського регіону Карпат. Розкрито перспективи розвитку галузей господарства областей Карпатського регіону, орієнтованих на використання природних ресурсів. Запропоновано шляхи вдосконалення державної політики щодо розвитку рекреаційно-туристичних сфери, які враховані при підготовці Концепції Державної цільової програми розвитку туризму і курортів до 2020 р.

На Закарпатті під керівництвом **Василя Петровича Мікловди** розроблено методологічні підходи до збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку гірських територій Карпатського регіону, котрі в своїй основі базуються на принципах сталого розвитку й націлені на вирішення комплексу проблем і завдань у соціально-економічній, екологічній, етнокультурній, громадсько-політичній сферах.

Академік нашої академії **Петро Юрійович Буряк** в межах теми «Фінансово-економічні механізми державної підтримки розвитку малого і середнього бізнесу в Україні» обґрунтував необхідність державного регулювання та фінансової підтримки малого та середнього бізнесу, розглянув його інституційні засади, а також провів аналіз формування та розвитку державної регуляторної політики у сфері вітчизняного підприємництва в Україні на державному та регіональному рівнях. Дослідив суть адміністративного та податкового навантаження на малий та середній бізнес, оцінивши їх рівень за обраними переліками показників на прикладі Львівської області. Ним зроблено оцінки фіскальної та економічної ефективності державної податкової політики щодо малого бізнесу в Україні та обґрунтовано прогнозовані наслідки впливу сучасних податкових новацій на поведінку суб'єктів малого бізнесу та показники місцевих бюджетів. Результати роботи направлені для використання Міністерству фінансів України.

В межах теми «Бюджетний механізм формування і

використання фінансових ресурсів регіону» у 2011 р. виконувався II етап роботи - аналіз відносної податкоспроможності Львівської області визначення особливостей формування власних бюджетних ресурсів регіону. Проведене на прикладі Львівської області дослідження проблем формування власних доходів місцевих бюджетів та їх ролі в економічній системі держави в період ринкової трансформації національної економіки України дозволило зробити наступні висновки: 1) економічна сутність власних доходів місцевих бюджетів, полягає в тому, що вони забезпечують органи місцевої влади фінансовими ресурсами для здійснення функцій, передбачених Конституцією України та іншими законодавчими актами. Надходження доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, забезпечують проведення соціальної політики вирівнювання рівнів соціального та економічного розвитку територій, а також комплексного розвитку територій. Таким чином, основне призначення доходів «другого кошика» полягає у створенні необхідної фінансової бази місцевого самоврядування для виконання власних повноважень; 2) протягом останніх років відбувається значне розширення функцій і завдань місцевого самоврядування, проте воно не супроводжується одночасним і адекватним збільшенням обсягів фінансових ресурсів, які надходять в розпорядження місцевої влади. Така невідповідність призвела виникнення суперечності у функціонуванні місцевих бюджетів, яка вимагає адекватного вирішення; 3) доведено необхідність та запропоновано збільшити перелік місцевих податків і зборів як базових складників власних доходів органів місцевого самоврядування. Крім того необхідно розширити повноваження органів місцевої влади щодо запровадження і справляння таких місцевих фіскальних платежів. Встановлений законодавством України перелік податків не повинен обмежувати податкову ініціативу органів місцевої влади; 4) враховуючи, що в Україні місцеві податки і збори практично майже не виконують своїх функцій, оскільки, місцеві ради, в першу чергу, найбільш масові - сільські, не мають відповідної бази оподаткування, основу місцевого оподаткування повинні складати майнові податки: податок на майно, податок на транспортні засоби. Як різновид місцевих доцільно розглядати податок на прибуток підприємств. За умови надання таким податкам статусу місцевих вони будуть спроможні відіграти суттєву роль у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування; 5) система місцевих податків і зборів повинна будуватись таким чином, щоб поєднувати ініціативу органів місцевого самоврядування із завданнями на державному рівні у межах гнучкого правового поля.

Кандидатом на сьогоднішнє обрання **Уляною Ярославівною Садовою** запропоновано матричний підхід до формування моделі соціально-демографічного потенціалу та аналізу його трансформаційної структури в умовах глобалізаційних викликів розвитку регіональної економіки. Визначено основні методи впливу на соціально-демографічний потенціал людини в розрізі його компонент. Підготовлено проект Концепції соціальної організації праці та розроблено рекомендації щодо організаційно-економічного й правового забезпечення механізму її реалізації.

Учені нашого **Відділення економіки агропромислового комплексу** під керівництвом академіка **Петра Трохимовича Саблука** вважають, що основним завданням державної підтримки сільськогосподарських виробників є досягнення їх фінансової стабільності, створення

умов для розширеного відтворення виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції та продовольчої безпеки країни, нарощування експортного потенціалу окремих груп товарів. У контексті вирішення проблем цінової та бюджетної підтримки має бути визначена раціональна структура виробництва. Перевагу слід надавати тим сферам діяльності, які в конкретних умовах є найбільш високоприбутковими. При цьому кожний продукт має бути в основі створення навколо нього професійних (міжпрофесійних) інтегрованих об'єднань товаровиробників за галузевою ознакою. Вченими аграрниками також підготовлено та подано до керівних органів, як державних, так і регіональних, велику кількість наукових доповідей, проєктів законів України, указів Президента України, постанов уряду.

Асоціація економістів-міжнародників (як секція нашої академії) залучала до участі в міжнародних наукових семінарах і конференціях провідних вчених навчальних закладів України, ближнього і дальнього зарубіжжя – Донецьких національного та технічного університетів, Тернопільського національного економічного університету, Львівського національного університету ім. І. Франка, Київських національних університетів ім. Т. Шевченка та економічного ім. В. Гетьмана, Донецького державного університету управління, Московської фінансової академії, Ризького технічного університету, Білоруського державного університету, Білоруського торговельно-економічного університету споживчої кооперації, Господарської академії ім. Д.А. Ценова (Болгарія), Ростовського державного університету, Сандерлендського і Ноттінгемського університетів (Великобританія), Національного гірничого університету (м. Дніпропетровськ), Маріупольського гуманітарного університету, Університету міста Барі (Італія), Каунаського технічного університету (Литва). Мабуть у виступах ми отримаємо більш детальну інформацію.

Маючи у наших лавах велику кількість представників інституціонального напрямку, зокрема **Вячеслава Валентиновича Дементьєва**, **Тамару Іванівну Качалу**, **Михайла Петровича Войнаренка** та інших ми сподівалися на їх згуртованість по прикладу міжнародників у секцію та невичерпний творчий потенціал, але поки що результатів не видно. Мабуть президії АЕН України треба звернути на цей напрямок певну увагу. Це тим більше актуально, що у жовтні минулого року на концернції у Чернівцях, присвяченій Й. Шумпетеру, прозвучала пропозиція утворити в нашій академії і секцію економістів-еволюціоністів на чолі з академіком **Анатолієм Андрійовичем Чухном**. Мабуть і ця пропозиція може бути обговорена і на цих наших зборах і на засіданнях Президії.

Продовжували плідно працювати потужні осередки нашої академії у провідних економічних навчальних закладах – **Харківському національному економічному університеті**, **Тернопільському національному економічному університеті**, **Донецькому національному університеті**, **Дніпропетровському університеті економіки та права та інших**.

За звітний період членами академії традиційно видано значну кількість монографій, підручників, навчальних посібників, збірників наукових праць тощо.

Втім хочу іще раз цього року наголосити, що су-

часна криза висвітлила ще один напрям, над яким слід було б попрацювати як Президії нашої академії, так і її членам, – це співробітництво з недержавними аналітичними центрами, які починають відігравати все більш суттєву роль у формуванні економічної політики уряду. У лавах нашої академії майже немає представників цих структур, що не сприяє інформаційним контактам та вирішенню статутних завдань академії. Тому вважав би за доцільне обговорити на цих зборах питання співробітництва з недержавними аналітичними центрами та їх більш активного залучення до роботи в нашій академії. Відповідний пункт пропонував би внести і до проєкту рішення наших Загальних зборів.

Ще раз хочу рекомендувати регіональним центрам, місцевим відділенням та членам Академії при наданні щорічних звітів не обмежуватися тільки переліком статей, конференцій та назв виконаних наукових тем, але й більш детально висвітлювати зміст наукового доробку (результати аналізу, виявлені тенденції та закономірності, розроблені концепції, обґрунтування перспективних напрямків досліджень тощо). Це сприятиме підготовці змістовних звітів як керівників регіональних відділень, так і загалом Президії нашої академії.

Цього року теж багато з членів нашої академії не залишилися без урядових нагород. Зокрема **Валерія Михайловича Гейця** нагороджено орденом «За заслуги» I ступеня, наш академік **Василь Іванович Богачов** нагороджений відзнакою Мінагрополітики України «Відмінник аграрної освіти та науки України» 2-го ступеня, також він став «Лауреатом літературної премії ім. Володимира Даля», **Ірина Валеріївна Замула** стала Лауреатом премії Президента України для молодих учених у 2011 р., монографія **Юрія Ілліча Лернера** «Економічні інструменти емісії та обігу цінних паперів» зайняла 1 місце на конкурсі монографій Національного технічного університету «ХПІ» та інші. Хоча привітати всіх достойників та побажати їм подальших успіхів та творчої наснаги.

У своєму виступі на загальних зборах Національної академії академік-секретар Відділення економіки **Елла Марленівна Лібанова** підкреслила: «У найближчій перспективі зусилля вчених-економістів будуть спрямовані на оцінку потенційних загроз розвитку українського суспільства та економіки, розроблення науково обґрунтованих моделей, алгоритмів і управлінських технологій, здатних забезпечити формування та реалізацію політики модернізації як способу опанування просторової багатообразності й механізмів взаємодії та розвитку економіки, суспільства та держави». Ще раз нагадаю, що наша Академія економічних наук України протягом майже 20 років її існування ніколи не залишалася осторонь від сучасних соціально-економічних проблем України. Певний погляд та певні думки на сучасні проблеми будуть висловлені в процесі обговорення доповіді Президії та стану економіки на зборах та знайдуть своє відображення на шпальтах як академічних, так і інших видань.

Усе це дасть змогу наблизити головну мету – зробити правильні висновки та знайти шляхи подолання негативних наслідків сучасної кризи.

Дякую за увагу! Запрошую до дискусії!